

הספרייה הציבורית בישראל פעילות וציפיות הקהל-

שיווק ומיתוג הספרייה בעידן משתנה

פרופ' שפרה ברוכסון ארביב	ד"ר חני חץ
המחלקה ללימודי מידע, אוניברסיטת בר אילן	המחלקה ללימודי מידע, אוניברסיטת בר אילן
	התכנית ללימודי מידע, מכללת גליל מערבי
	מידענות, ספרנות וניהול ידע, מכללת אורנים
	החוג לניהול מידע וידע, אוניברסיטת חיפה

הספריות הציבוריות, אשר עיקר פועלן מתמקד באיסוף וארגון של אוסף ספרים מקומי לעיון ולהשאלה, מציעות היום, בנוסף לשירותי ספרייה מסורתית גם מגוון פעילויות חברתיות, כמו: מופעים, הרצאות, ערבי ספרות, חוגים ותערוכות, וכן שירותי אינטרנט. פעילות הספרייה וציפיות הקהל נותחו על בסיס מחקר מקיף שנערך לאחרונה ומייצג את רוב האוכלוסייה בישראל והספריות הציבוריות במרכז ובפריפריה.

מחקר זה נעשה בשני מישורים מקבילים: במישור המעשי נבחנו ומופו סוגי הפעילויות הנערכות בספריות, ונמדדה מידת היענותו של הציבור לפעילויות אלה. במישור התודעתי נבחנו עמדותיהם ותפיסותיהם של מנהלי הספריות, וכן תפיסותיו ועמדותיו של הציבור הרחב ביחס למקומה ולתפקידה של הספרייה בקהילה. ממצאי המחקר שחלקם יוצגו בהרצאה מעלים שאלות מעניינות בקשר לצורך בשיווק יצירתי ובמיתוג הספרייה גם כמקום בילוי חברתי ומרכז מידע לאזרח. מתברר שרוב האוכלוסייה כמעט ללא הבדלים בין מנויי ספריות ובין מי שאינו מנוי, רואה בספרייה מוסד שתפקידו לפעול למען רווחה חברתית, וכן תפקידו לשמור על ערכים חברתיים התורמים לאיכות החיים ולהעצמת הקהילה. בין תפקידים אלו ניתן לכלול: עידוד ביקורם של אנשים עם צרכים מיוחדים, מחויבות להציע תוכן לאוכלוסיות מבוגרות, לאפשר נגישות למידע ולתת גישה לאינטרנט ללא תשלום. כמו כן על הספרייה לשמור חומר אודות המקום ותולדותיו כחלק מטיפוח המורשת הקהילתית, להיות גורם פעיל בקידום אוריינות בקרב האוכלוסייה ועוד. לכאורה זו תפיסה אידיאלית אך האם בעידן של שינויים משמעותיים כמו ירידה בהשפעת המדינה על הפרט ומאידך עליית ההשפעה הקהילתית לצד העמקה של פערים דיגיטליים, עומס מידע ומשברים כלכליים בין לאומיים, האם אין לראות בספרייה בנוסף לתפקידה המסורתי תשובה חברתית נאותה. הפיכתה גם למוקד של מפגש חברתי, מרכז למידע מהימן ופעילות נגישה לכל מבחינה כלכלית יש בהם כדי לקדם את רווחת הפרט והעצמתו בעידן של שינויים. הערכות הספריות הציבוריות למטרות חשובות אלה דורשות שיווק חדשני ומיתוג מחדש.